

Bibliotekarstudentens nettleksikon om litteratur og medier

Av Helge Ridderstrøm (førsteamanuensis ved OsloMet – storbyuniversitetet)

Sist oppdatert 08.04.24

Om leksikonet: https://www.litteraturogmedieleksikon.no/gallery/om_leksikonet.pdf

Forfatterforening

En forening eller organisasjon for forfattere, som skal tjene deres økonomiske, sosiale og litterære interesser. Foreningen skal arbeide for forfatters interesser i vid forstand, f.eks. økonomiske behov overfor forlag og statlige institusjoner (Schütz 2010 s. 34). Kunstnerorganisasjonen eller -foreningen har mange likheter med en fagforening, og fungerer ofte slik.

Tidlige eksempler på forfatterforeninger er en fransk forening for forfattere og dramatikere, som ble stiftet i 1829, og det engelske Society of Authors, Playwrights and Composers (1884).

I 1842 den engelske forfatteren Charles Dickens “became marginally involved in a scheme for a Union or Guild of writers, a project which at this time came to nothing but which he would revive with more success at a later date.” (Ackroyd 1991 s. 393)

Profesjonaliseringen av forfatteryrket har foregått langsomt fra slutten av 1700-tallet, og opprettelsen av forfatterforeninger inngår i denne prosessen. Det individualistiske ved forfatteryrket gjorde dannelsen av en felles yrkesforståelse vanskelig (Joch og Wolf 2005 s. 37).

Den norske Forfatterforening ble etablert i 1893 for å tjene norske forfatters (primært skjønnlitterære forfatters) “faglige” og økonomiske behov. Den første formannen var Arne Garborg. Foreningen krevde den gang – og krever fortsatt – at en forfatter skal ha gitt ut litterære verk av høy kvalitet/verdi for å kunne vurderes som medlem. Foreningen står selv for kvalitetsvurderingen, og noen kjente og mye leste forfattere har blitt avvist. I tillegg har foreningen innflytelse på hvem som får offentlige stipender og nyter godt av andre økonomiske støtteordninger, og foreningen disponerer dessuten en rekke fond som kommer forfattere til gode. Foreningen forhandler med staten om saker som gjelder hele forfatterstanden.

I 1952 stod dikteren Arnulf Øverland i spissen for en gruppe riksmålsforfattere som meldte seg ut og dannet Forfatterforeningen av 1952, men i 1966 ble disse forfatterne inkludert i hovedforeningen, og utbryterforeningen nedlagt.

Den norske Forfatterforening (DnF) “er et laug, bestående av de norske skjønnlitterære forfatterne som betrakter seg selv som gode nok til å være medlemmer der. Det beste argumentet for at det bør være slik, er at det gir DnF tyngde og autoritet når den uttaler seg, og – ikke minst – når den møter staten i forhandlinger. DnF framstår da som en troverdig talsmann for den seriøse norske skjønnlitteraturen – den delen av litteraturen som bør beskyttes og bevares. [...] Uten noen forening i ryggen, har alle de som skriver skjønnlitteratur utenom innkjøpssystemet, usikre kår. De kan ikke søke støtte i noen organisasjon når de møter forleggere og utgivere som tilbyr dem tvilsomme avtaler eller rett og slett lurer dem. [...] Kjell Hallbing, mannen bak Morgan Kane-bøkene, ble medlem etter mye fram og tilbake, men våget aldri stille på et eneste møte i forening. [...] DnF er en konservativ forening, stolt av sin historie og opptatt av å beskytte sin egenart. Muligheten for å slå seg sammen med andre forfatterforeninger (NBU – foreningen for forfattere av barne- og ungdomsbøker, NDF – foreningen for norske dramatikere) er blitt drøftet, men det har aldri ført til noe. Norsk faglitterær forfatterforening (NFF) slo seg sammen med de norske faglitterære oversettere uten at det skapte problemer, mens en sammenslåing av DnF og Norsk Oversetterforening (som organiserer de skjønnlitterære oversetterne) alltid har vært utenkelig.” (Tor Edvin Dahl i *Klassekampen* 2. mars 2013 s. 33)

Den samiske forfatterforening Sámi Girječálliid Searvi ble etablert i 1979, for å støtte samiske skjønnlitterære forfattere i Norge, Sverige, Finland og Russland. Kirsti Paltto ble den første lederen, senere har bl.a. Thomas Marainen ledet foreningen.

“På årsmøtet til Samisk forfatterforening i fjor [2018] ble det vedtatt å endre vedtektene slik at man må skrive på samisk for å kunne bli medlem i foreningen. Tidligere kunne også samiske forfattere som skrev på norsk bli tatt opp i foreningen. Vedtektsendringen utløste en hissig debatt, og forslaget ble kritisert for å være diskriminerende. [...] Bakgrunnen for dette var at en del samiskskrivende forfattere begynte å debattere status for samisk i foreningen. Vi hadde hele tiden snakket norsk for at de norsktalende medlemmene skal føle seg vel. [...] Den samiskspråklige litteraturen som utgis her til lands – uavhengig av om den er skrevet av forfattere bosatt i Norge – er fullfinansiert gjennom Sametinget.” (*Morgenbladet* 1.–7. februar 2019 s. 46-47)

“Trøndersk Forfatterlag er en uavhengig faglig organisasjon for skjønnlitterære forfattere og dramatikere med tilknytning til de to trøndelagsfylkene. Laget har som formål å arbeide for å fremme trønderske forfatters kår, særlig med hensyn til arbeidsmuligheter, økonomi og bruken av deres verker. I tillegg samarbeider laget med Norsk Forfattersentrum Midt-Norge om ulike litterære arrangementer. Trøndersk Forfatterlag har i dag i overkant av 90 medlemmer. [...] Forfatterlaget ble startet i 1977, etter initiativ fra Fredrik Skagen og Øystein Dolmen. Laget var nødvendig for å sikre trønderske forfattere innstillingsrett da Sør-Trøndelag fylke samme år skulle lyse ut de første kulturstipendene. Videre skulle laget arbeide for

en bedre og bredere profilering av trønderske forfattere overfor politikere og medier – samt formidle kontakt mellom forfattere og skoler, biblioteker og andre institusjoner. Et viktig poeng var dessuten å sette forfattere i kontakt med hverandre, og slik bidra til å etablere et kollegialt og sosialt miljø i Trøndelag. [...] Trøndersk Forfatterlag er i dag først og fremst en sosial og kollegial forening for medlemmene. [...] Forfatterlaget er også representert i styringsgruppa som arbeider for å etablere et litteraturhus i Trondheim.” (<http://www.forfatterlaget.no/om-laget/>; lesedato 02.01.18)

“De veldige omveltningene innenfor litteraturens verden – med e-bøker, blogging og andre typer utgivelser utenfor de tradisjonelle formidlingskanalene – gjør at DnF, en liten forening på noen få hundre mennesker, står svakt rustet. Dens konservative profil gjør den lite motivert for radikalt nye tanker om distribusjon og formidling av det skrevne ord. Den mangler de medlemmene som vil gå helt nye veier og skape helt nye former for litteratur. Den mangler det brede grunnlaget for diskusjon og engasjement som en større medlemsmasse ville skapt. Alt tyder på at DnF vil fortsette å kjempe for den seriøse skjønnlitteraturen – en del av litteraturen som er blitt stadig mindre interessant i det totale mediebildet.” (Tor Edvin Dahl i *Klassekampen* 2. mars 2013 s. 33)

“I dag og i morgen går årsmøtet til Den norske Forfatterforening (DnF) av stabelen i Oslo. Foreningen er kjent for å ha et trangt nåløy, og med jevne mellomrom blir det rettet kritikk mot opptaksordningen: Forfatterforeningens litterære råd vurderer medlemssøknader, og nye medlemmer må ha skrevet “litterære verker av verdi”. Forfattere som skriver krim og serielitteratur har vanskelig for å nå opp i søknadsprosessen, og mange forfattere blir ikke tatt inn i varmen. [...] Det er tross alt ganske mange som skriver krim og serielitteratur. Og de fortjener en egen organisasjon som kan ivareta deres interesser, sier [Tor Edvin] Dahl, som ikke utelukker en viss kulturell arroganse i foreningen. Uten en forening i ryggen, står forfattere alene om å forhandle avtaler med forlagene, og mange av dem som ikke får opptak i DnF faller også utenfor Kulturrådets innkjøpsordning for litteratur til biblioteker. Stipend går de også glipp av, ifølge Dahl. - Hva er galt med at Forfatterforeningen stiller krav til litterær kvalitet? - Kvalitetskravet har vært en fordel for Forfatterforeningen fordi det gjør samarbeidet med staten lettere. De fleste medlemmene skriver bøker som kommer inn under innkjøpsordningen, mens det som ikke blir innkjøpt, stort sett er skrevet av dem som ikke er med i foreningen.” (*Klassekampen* 2. mai 2013 s. 38)

“Margaret Skjelbred vendte seg til Den norske Forfatterforening og bad om ei vurdering. Ho søkte om medlemskap. Ho skreiv på dialekt, ja, til og med på rim. Ho slapp ikkje inn. Passande nok heitte ei av hennar diktsamlingar: *Det er aleine du er.*” (*Morgenbladet* 22.–28. juni 2012 s. 20) “I dag og i morgen går årsmøtet til Den norske Forfatterforening (DnF) av stabelen i Oslo. Foreningen er kjent for å ha et trangt nåløy, og med jevne mellomrom blir det rettet kritikk mot opptaksordningen: Forfatterforeningens litterære råd vurderer medlemssøknader, og nye

medlemmer må ha skrevet “litterære verker av verdi”. Forfattere som skriver krim og serielitteratur har vanskelig for å nå opp i søknadsprosessen, og mange forfattere blir ikke tatt inn i varmen. [...] - Jeg stiller meg litt nølende til forslaget om å starte en ny forfatterforening, sier Frid Ingulstad. Ingulstad er en av Norges mestselgende forfattere, og flere av bøkene hennes er innkjøpt av Kulturrådets innkjøpsordning. Hun har også søkt om medlemskap i Forfatterforeningen tre ganger, men fått avslag hver gang. Likevel tror ikke Ingulstad at en ny forfatterforening vil være løsningen: - Jeg mener den eksisterende forfatterforeningen må ha stor nok takhøyde til å favne alle sjangere, og jeg synes det vil være diskriminerende om vi som ikke kommer inn i Den norske Forfatterforening må starte opp en egen forening.” (<http://www.klassekampen.no/61250/article/item/null>; lesedato 10.06.13)

“Serieforfattere nektes medlemskap i Norsk forfatterforening. - Diskriminerende, mener forfatter Berit Bertling Cappelen. Hun krever nå at serieforfatterne tas seriøst, og ikke behandles som andrerangs forfattere. - Serielitteraturen sammenlignes med krimsjangeren, men ettersom krimsjangeren trekker flere mannlige lesere, får forfatterne være med i Norsk forfatterforening. Serielitteraturen har mange kvinnelige lesere, og holdes derfor utenfor, hevder Bertling Cappelen. Trondheimsforfatteren er ute med bokserien “Solsiden”, som tar for seg livet og døden på beste vestkant i Oslo. Men Bertling Cappelen skriver ikke bare for å underholde: - Jeg er feminist på min hals, og det ligger et politisk prosjekt i bøkene mine. Serielitteraturen er full av heltinner som bekjemper undertrykkelse, i hjemmet eller i samfunnet for øvrig, forteller hun. [...] Serieforfatteren mener det er stygt gjort å ikke ta kiosklitteraturen seriøst. - Hver måned blir slik litteratur lest av over 30 000 kvinner. Mener noen at leserne ikke klarer å lese “vanlig” litteratur? spør Bertling Cappelen.” (<https://www.adressa.no/kultur/article523362.ece>; lesedato 25.11.20)

“Det skaper reaksjoner når den populære forfatteren Frid Ingulstad for tredje gang får avslag på søknad om medlemskap i Den norske Forfatterforening (DnF). Men det er ikke bare Ingulstad som rammes av foreningens høye krav for opptak av medlemmer. Hvert år opplever en rekke unge forfattere at deres to første bokutgivelser blir vurdert som ikke av litterær verdi av det litterære rådet, gjerne stikk i strid med hva både kritikere, lesere, forleggere og øvrige forfattere mener. [...] Et medlemskap har ingen direkte økonomiske konsekvenser for søkeren. Hva er det da som gjør at et avslag oppleves så tungt? Kanskje er det nettopp det at det ikke handler om økonomi. Det er lettere å godta et avslag når man bare ber om penger, enn når man tilbyr seg å være med og bidra, økonomisk og sosialt, til et faglig fellesskap. Et medlemskap handler om kollegial anerkjennelse, inkludering og mulighet til innflytelse – verdier som stikker dypere enn de rent økonomiske. I det ensomme virket som forfatter, hvor din viktigste kapital er selvtilliten, betyr slike ting mye. Det argumenteres gjerne med at DnF har et ansvar for å forvalte et kvalitetsbegrep. Det er jeg enig i, men dette synet gir de hvert år uttrykk for gjennom å innstille til priser og stipender. At også avslag på medlemskap skal sees som en slags kulturpolitisk ytring, mener jeg er en merkelig feilslutning. For det

første foregår dette som regel langt unna offentligheten (avslag er forbundet med såpass mye skam at det gjerne ikke er noe man snakker høyt om). For det andre bidrar den restriktive inntakspolitikken til at medlemsmassen forblir liten. Utad sender dette signaler om en forening med lav oppslutning, noe som igjen kan gi dårligere gjennomslagskraft i forhandlinger. For det tredje bidrar de subjektivt funderte avslagene til å skape splid og konflikt blant forfattere, og rammer typisk de unge og mest sårbare hardest. Jeg ble selv medlem av DnF i vår, etter å ha fått avslag første gang jeg søkte.” (Rune F. Hjemås i *Dagbladet* 19. desember 2012 s. 60)

“Over 50 forfattere har sluttet seg til initiativet til å stifte foreningen Norske Forfattere – åpen for alle skjønnlitterære forfattere uavhengig av sjanger. [...] - Vi mener det er en rettighet å organisere seg i en fagforening, og at det er behov for en åpen forfatterforening i Norge, sier Jan Ove Ekeberg til Aftenposten. Sammen med Helle Stensbak og Eystein Hanssen står han bak initiativet. De forteller at flere melder interesse hver dag. - Det vesentlige er at man ikke bare skal ha rett til å organisere seg, men også mulighet til å uttale seg i saker som gjelder egne arbeids- og inntektsforhold. Det er helt grunnleggende og grunn god nok til å ta dette initiativet, sier Stensbak, som er sjeføkonom i YS og krimforfatter. [...] For å bli medlem av Den norske Forfatterforening (DnF), kreves det at man har gitt ut minst to skjønnlitterære bøker for voksne, og at ett av verkene må ha litterær verdi, som gjør at det blir en skjønnsmessig vurdering når nye medlemmer skal tas opp. Både Ekeberg og Hanssen har utgitt en rekke romaner, og begge har fått avslag da de søkte medlemskap i DnF. Initiativet kom etter et debattinnlegg i Aftenposten av Arne Svingen, som tok til orde for at alle forfattere må med.” (<https://www.dn.no/etterBors/2017/12/15/0629/Boker/starter-ny-forfatterforening>; lesedato 28.12.17)

“Den Norske Forfatterforening har vært gjennom et turbulent år. Den respekterte barne- og ungdomsbokforfatteren Arne Svingen har luftet at en moderne forfatterforening burde kvitte seg med strenge opptakskriterier og sjangergrenser – og den forsmådde opptakssøker Jan Ove Ekeberg har gått i bresjen for stiftelsen av en ny alternativ forfatterforening, Norske forfattere, som vil ta opp forfattere etter mer inkluderende kriterier enn den tradisjonelle foreningen.” (*Morgenbladet* 22.–28. desember 2017 s. 55)

“Tidligere i år fikk det nokså nystartede [i 2018] Forfatterforbundet – en uttalt “folkelig” utfordrer til 126 år gamle DnF – forhandlingsrett til en del av statens stipendmidler til forfattere. [...] Det har ofte stormet omkring DnFs kriterium om at man må ha skrevet et verk av litterær verdi for å kunne bli medlem. Det beskjedne kravet har enkelt latt seg innrullere i den kulturelle kampen om hvem som skal få bestemme hva som er god og dårlig kunst. De faglitterære kollegenes forening (NFFO) har en annen modell, med en standardisert og langt mer liberal opptaksprosess. [...] Rent faktisk utløser det svært få direkte fordeler å bli medlem. Kvalitetsvurderingen av litteratur får først økonomiske konsekvenser når en forfatter søker på stipend.” (*Morgenbladet* 22.–28. mars 2019 s. 39) Forfatter-

forbundet er en “[f]orfatterorganisasjon stiftet i januar 2018, som en utfordrer til Den norske Forfatterforeningen. Har per i dag 391 medlemmer.” (*Morgenbladet* 3.–9. mai 2019 s. 41)

“Slaget står mellom tradisjonsrike Den norske Forfatterforening og nykommeren Forfatterforbundet. Den første ble stiftet i 1893, den andre i 2018. Den første har medlemmer som Jon Fosse, Vigdis Hjorth og Karl Ove Knausgård. Den andre ble unnfanget av krimforfatterne Eystein Hanssen og Helle Stensbak, samt eks-journalist Jan Ove Ekeberg, som nå skriver historiske romaner. Den første har kvalitetskriterier for hvem som blir tatt opp som medlemmer, og man må ha utgitt to bøker før man blir vurdert. Den andre er organisert under LO og åpner for alle forfattere, også studenter og folk som jobber med sitt første litterære verk. Men bare Den norske Forfatterforening kan oppnevne medlemmer til Det litterære råd. Rådet på syv personer leser alt som gis ut av norsk skjønnlitteratur og bestemmer hvem som får kunstnerstipend fra staten. Stipendene er på vel 300 000 kroner i året og gis for å sikre at det fortsatt gis ut litteratur av høy kvalitet i Norge.” (*Morgenbladet* 1.–7. mars 2024 s. 44)

“The Writers’ Union of Canada is the national organization of professional writers of books. Now over 2,000 members strong, the Union was founded 42 years ago to work with governments, publishers, booksellers, and readers to improve the conditions of Canadian writers. [...] The Writers’ Union of Canada, established in 1973, is the national organization of professionally published book authors. Members of the Union benefit from a range of services that are not otherwise easily available to writers working in isolation, including: member web pages; *Write*, the Union’s magazine; an annual general meeting and conference; and a host of other writing-related and professional development resources and programs [...] The Writers’ Union of Canada advocates on behalf of all writers for a stronger literary culture – one that treats artists fairly and with respect, and makes it possible for our nation’s stories to continue to be told.

The Writers’ Union of Canada also offers a range of valuable programs and resources for writers, including:

- A personal web page that highlights their accomplishments and publications, as well as providing information regarding reading fees and availability. Members can update their pages as often as they want to, and are able to link to their own websites;
- Access to reading programs for eligible members, including the National Public Reading Program and the Ontario Writers-in-the-Schools program, which allows Canadian writers to meet new and existing readers of their work;

- Eligibility to participate in a group health benefits plan which includes a drug plan, hospital coverage, out-of-hospital benefits, vision care, hearing benefits, dental care, specialists' services, and other benefits;
- Opportunity to attend the Union's Annual General Meeting, where they are able to meet with their peers, discuss issues of common concern, develop Union policy, and attend professional development workshops at the OnWords Conference. A travel subsidy is available for members attending the AGM;
- Access to the Union's cross-country Professional Development Workshops;
- A subscription to the Union's magazine, *Write* (check out these articles from the Fall 2013 issue: Beyond the Pages: Crafting our Writer Identities for Readings, Executive Director's Report: Writing Rights: Public Speaking Out, Public Lending Rights Report), plus access to all Union publications at no charge on such topics as contract negotiation, electronic rights, tax law and procedures, incorporation, literary agents, Canadian publishers, ghost writing, anthology rates, and grants. [...]
- Assistance from Union staff with writing contracts and resolving professional grievances;
- Access to regional meetings, socials, and the Union's online discussion platform;
- Corporate discounts;

Past advocacy work by the Union has led to such notable achievements as the establishment of Public Lending Right and Access Copyright, which provide writers with financial compensation for the use of their work by libraries and through electronic reproduction." (<http://www.writersunion.ca/>; lesedato 26.08.16)

Det britiske Society of Authors ble "[f]ounded in 1883 [and] reached a membership of nearly a thousand within a decade. It quickly gained prestige and respectability. Tennyson became its first president, and Meredith succeeded him; Collins, Reade and Yonge were among its first vice-presidents. The Lord Mayor of London gave it a banquet in its first year. Seeking to obtain greater legal recognition for literary property, and to place the relations between authors and publishers on a basis of 'equity and justice', its activities were diverse and coherent. It issued information on the technicalities of publishing and distribution, to enable its members to form a realistic view of the value of their work (e.g. S. Squire Sprigge's *The Methods of Publishing*, 1890, and *The Costs of Production*, 1891). It arranged three conferences in 1887 on the grievances between authors and publishers, and drafted bills to consolidate the law of copyright. From 1891, it had its own journal, *The Author*. In 1894, it took a formal decision to oppose the continuation of the three-decker novel, bound for the circulating libraries. In addition to public activities such as these, it acted as an advice bureau to authors, and eventually began its own literary agency. In short, it worked as an organization to give secure professional

standing to an occupation riddled with amateurism, romantic vagueness and apparent unpredictability. It is not insignificant that it is founded in the era of the New Unionism, that movement to provide a structure of industrial relations to the casualized labour of the unskilled. Walter Besant, its leading figure, wrote novels about the working class” (Fletcher 1980 s. 116-117).

“The ‘leading principles’ of the society [Society of Authors], according to a declaration of 1889, were: “First that literary property needs to be defined and protected by legislation, and the relations between author and publisher to be placed upon a basis of equity and justice. Secondly, that the question of copyright, especially between this country and America, is one which requires to be kept steadily in view and persistently attacked.” [...] The declaration reveals that subscriptions were a guinea a year, that the Secretary was available for advice Monday-Friday, and that among the council members were Edward Arnold, Alfred Austin, Augustine Birrell, R. D. Blackmore, Edward Clodd, Marion Crawford, Edmund Gosse, Rider Haggard, Hardy, Meredith, G. A. Sala, H. D. Traill and Edmund Yates. Haggard and Gosse were on the Committee of Management. [...] Productive relations are thus made a function of the legal status of ‘property’, and this not only subordinates the concept of literary work, but even of professional service. Writing becomes the creation of a property which must not be ‘used’ without the owner receiving what he demands for it. Sprigge, the Society’s secretary, began his book [*The Methods of Publishing*] with a chapter entitled ‘Literary Property’, and wrote of the literary work in terms which reveal how far the mystification goes: “A man’s literary work is, though the fact is too often forgotten, his personal property, which he may use absolutely as he chooses, over which he alone has control, to sell, to lease, to lend or to give away.” (p. 9)” (Fletcher 1980 s. 117).

“The Society of Authors er Storbritannias største forfatterorganisasjon med over 7500 medlemmer. Den ble dannet i 1884, og foreningens første formann var ingen ringere enn lord Alfred Tennyson. Dagens organisasjon blir styrt av 12 profesjonelle forfattere, som blir valgt for tre år av gangen. Nåværende formann er Helen Dunmore og organisasjonens president er P.D. James. Generalsekretæren er Mark Le Fanu, og det er ham undertegnede tar en prat med på en trikketur i Amsterdam hvor vi begge deltar på European Writers Congress. - Den saken som opptar oss mest i Storbritannia er sammenslåingen av store bokhandlerekjeder. Waterstone’s er i ferd med å kjøpe opp Blackwell’s, en av de andre store kjedene. Det går ut over mangfoldet, og bredden av bokutvalget. Det er utstrakt bruk av tilbud som “tre bøker for prisen av to”, og det ser ut til at det er viktigere for bokhandlerne at de har en god kaffebar og et bredt utvalg av aviser for det kaffedrikkende publikum, enn å satse på bøker, sier Mark Le Fanu. - Billigere bøker ser ut til å være viktigere enn gode bøker, legger han til. [...] The Society of Authors har en rekke spesialgrupper for blant annet: oversettere, faglitterære forfattere, barne- og ungdomsbokforfattere og illustratører. Disse gruppene arrangerer

seminarer og regionale treff.” (Kari Sverdrup i http://skrift.no/forfatteren/0504_Hele_nummeret.pdf; lesedato 20.05.17)

“Kravene for medlemskap i The Society of Authors er ett publisert verk på et kommersielt forlag, et kringkastet verk eller en kommersiell framføring. De som har et dusin publiserte verk, som artikler og lignende, kan bli medlemmer. De som publiserer på eget forlag kan også søke. Det er også mulighet for å bli assosiert medlem for ett år dersom man arbeider med å utvikle et prosjekt. [...] The Society of Authors og forleggerne har utarbeidet modeller for minimumskontrakter for utgivelser. Kontraktmodeller finnes også for andre utgivelsesområder, blant annet BBC. Organisasjonen forhandler stadig om bedre betingelser. Et vanlig opplag for en skjønnlitterær bok er mellom 2500-3000 eks, og royaltyprosenten ligger på 6-7,5 prosent. Men Le Fanu understreker at enkelte utgivelser oppnår meget bedre betingelser. Medlemmer av The Society of Authors har fordeler som rådgivning om kontrakter og forhandlinger (ev. juridisk rådgivning). Tilbud om forsikringer, billigere opphold på hotell og 25 prosent avslag på bøker i en rekke bokhandlere. Organisasjonens tidsskrift *The Author* sendes ut fire ganger årlig til medlemmene. De blir også tilbudt å legge ut lenker til egne hjemmesider fra organisasjonens. Medlemmene får tilbud om seminarer og kurs og får gratis medlemskap i ALCS (The Authors Licensing and Collecting Society, som betaler ut individuelle kopivederlag). Organisasjonen administrerer en rekke prisutdelinger og stipend-tildelinger. - Skottland har for øvrig sin egen assosierte forening som drives av frivillige, sier Le Fanu. - Vårt tidsskrift dekker også deres aktiviteter.” (Kari Sverdrup i http://skrift.no/forfatteren/0504_Hele_nummeret.pdf; lesedato 20.05.17)

“The Writers’ Guild of Great Britain (WGGB) is a trade union representing professional writers in TV, film, theatre, radio, books, poetry, animation and videogames. Our members also include emerging and aspiring writers. We have been negotiating better pay and working conditions for writers since 1959. The national agreements we have in place cover key industry bodies, including the BBC, ITV, Pact, National Theatre, Royal Court and Royal Shakespeare Company. We have attracted high-profile members throughout our 50-year history, and continue to do so today. We lobby and campaign on behalf of writers, to ensure their voices are heard in a rapidly changing digital landscape. We offer a range of benefits to our members, including free training, contract vetting, a pension scheme, Welfare Fund, entry to our Find A Writer directory, a weekly e-bulletin, plus member-only events and discounts. The Writers’ Guild Awards ceremony is an annual, red-carpet event that has featured high-profile winners since it first launched in 1961. The evening gives writers the chance to honour their peers, and to celebrate the importance of writers and writing to the creative industries, in the UK and abroad. There are plenty of opportunities for WGGB members to get involved in the running of their union, through the regional or craft committees, or by becoming a member of WGGB’s decision-making body, the Executive Council (EC). You can see some examples of their recent activity in our annual report.” (<https://writersguild.org.uk/about/>; lesedato 28.09.16)

“The Writers’ Guild of Great Britain (WGGB) [...] wield considerable influence over politicians in Westminster, Brussels, Holyrood, Cardiff Bay and beyond. [...] If you are a writer in one of the areas we represent, we look forward to welcoming you, too. [...] Top 10 reasons to join WGGB[:]

1. PAY

WGGB negotiates agreements on pay with major industry bodies, including BBC, ITV, UK Theatre, ITC and Pact. The more members we have, the stronger we are as a union, and the more we can push for improved deals.

2. DECENT CONDITIONS

WGGB agreements also cover writers’ working conditions, and the terms of their contracts. These include a wide range of issues – from bullying to rehearsal attendance – and protect writers from exploitation.

3. CONTRACT WETTING

WGGB provides a contract vetting service for Full and Candidate Members. It is run by WGGB staff and outsourced to external contract vetters when necessary.

4. SUPPORT AND ADVICE

Writing can be an isolated profession. As a WGGB member, you will receive the full backing of a professionally run trade union, including advice from our experienced staff, fellow members and, where required, specialist media lawyers. Networking events give you the chance to meet and share issues with fellow writers.

5. PENSION

Full Members working in film, TV or radio can join the WGGB pension scheme. This requires that the BBC, ITV, Channel 4 or an independent production company pays an employer’s contribution of between 6% and 8% of their fee directly into their pension fund.

6. FREE AND DISCOUNTED TRAINING

As a member of WGGB you are eligible for free training through the Federation of Entertainment Unions. This includes workshops and online tutorials on a wide variety of skills useful in your freelance career – from building your own website and utilizing social media to negotiating contracts and keeping your finances in order. WGGB members in Wales are also eligible for discounted training via CULT Cymru, plus there is a 10% discount off course fees at Birkbeck University.

7. OTHER PERKS AND DISCOUNTS

These include a free British Library Reader Pass, plus discounts off tickets at selected theatres, Black List and Script Angel services, Final Draft software, the session fee at Skyros Greek holidays, and Writers’ & Artists’ Yearbook and

workshops. Full Members are also eligible for Cannes Accreditation, entry in the WGGB Find A Writer online directory, and to pay no joining fee for the Writers Guild of America, East or West (if they are eligible for membership).

8. WEEKLY EBULLETIN

All WGGB members receive a weekly ebulletin, sent out every Friday and packed full of news, events, jobs and writing opportunities.

9. GET INVOLVED

As a WGGB member you can join one of our craft or regional committees, or the WGGB's decision-making body, our Executive Council. These offer a great way to participate in the running of your union and have a positive impact on writers' lives.

10. A CAMPAIGNING UNION

WGGB has a powerful voice in the entertainment industries and campaigns on issues that affect writers. It contributes to public debate via our lobbyists in Westminster and Europe, and has major international affiliations, which enable it to keep ahead of a rapidly changing digital landscape."

(<https://writersguild.org.uk/wp-content/uploads/2015/10/WGGB-Recruitment-booklet.pdf>; lesedato 28.09.16)

" "I remember way back when I was a jobbing writer, a producer pushed me to change a script which was very dear to me. When I refused they told me they would go ahead and change it themselves anyway. Thankfully I was able to turn to my Writers' Guild contract, which protected me and my work from this happening. I will forever be grateful to the Guild for this protection." (Kay Mellor) [...] "I belong to the Writers' Guild because it is important that new young writers have a voice that represents them and looks after their interests. Given my years of age and experience combined with a first class agent, my concerns are looked after – not so those writers who are entering the profession. Hence my membership and support of the Writers' Guild. We cannot afford to lose it." (Alan Ayckbourn) [...] "I believe in the union movement and the power of a collective voice to shout loudly for the good of all." (Gurpreet Kaur Bhatti) [...] "We writers tend to be rather solitary people, and it can be easy to rip us off. It makes sense that we have a unified voice and agreements that can protect our interests." (Tony Robinson)" (<https://writersguild.org.uk/wp-content/uploads/2015/10/WGGB-Recruitment-booklet.pdf>; lesedato 04.10.16)

"After decades of the Syrian state having complete control of unions, a group of writers decided to break the monopoly. [...] The founders of the Syrian Writers League, established at the beginning of the year [2012], borrowed the name of their organization from the first Syrian literary gathering, which was originally established in the 1950s. As a result, members of this new group have effectively pushed aside the Arab Writers Union, which replaced the original Syrian Writers

League. The announcement of the new league's formation has led to both praise and criticism. Most of this criticism focuses on the timing of the organization's establishment and its goals. Such comments largely disregarded the importance of the league's founding statement which refers to establishing "a democratic and independent framework for all Syrian writers." However, most of the members' names listed on the League's website are also members of the Arab Writers Union. It would have been preferable if those writers had withdrawn from the Union before joining the League to avoid the "false witnesses" label (in reference to where their political allegiance lies in Syria) [...] the Syrian poet, Aïsha Arnaout, who lives in Paris. She withdrew her membership from the Union in a letter addressed to the League expressing her faith in the Syrian revolution and the move "from subservient organizations to free ones after half a century of tyrannical rule and enjoyment of submission to the oppressive apparatus which is grand treason to the blood of the pure." (Khalil Sweileh i <http://english.al-akhbar.com/node/3331>; lesedato 14.11.16)

"The poet Shawqi Baghdadi showed his enthusiasm for the establishment of the League [Syrian Writers League] "as an alternative to a long enslavement that has limited the Syrian writer's freedom and threatened his personal safety because of a rogue poem or an intellectual opinion." [...] Poet Ibrahim al-Jaradi, who won a seat in the current executive office of the Writer's Union as an independent, [...] points out that "Syrian writers have the right to take what they have been deprived of due to a misguided cultural policy and old-fashioned controls on the work of the Union. "However, the declaration of the League at this point in time does seem to be reckless, trying to destroy a cultural and professional establishment built by many (free) writers. The claim that anyone who is a member of the Union is a submissive writer, and whoever is not is a creative hero, is not right. It would be better now for this League to make sure that it is independent in its direction, to ensure that creativity is not exploited for political ends and opportunistic whims, as is the case in the Union, even if from an opposite direction." Others believe that a league for Syrian writers is necessary to shake the crumbling official cultural structures, which disregard the interests of their members. This must be on the condition not to monopolize the "quality" stamp. [...] Al-Azm, author of *Critique of Religious Thought*, said the League does not seek to adopt ready made slogans like those often championed by literary unions, such as, fighting imperialism. [...] The most important issues mentioned in the League's founding statement, according to al-Azm, are about its independence. The League, he says, "has no financial backing. Financing is dependent on individual efforts and membership fees." (Khalil Sweileh i <http://english.al-akhbar.com/node/3331>; lesedato 14.11.16)

"The International Affiliation of Writers Guilds (IAWG) was established in 1986 to address the globalization of the entertainment industry and improve the working conditions of professional film and television writers worldwide through collective action, mutual support and common representation internationally. Its member guilds work on behalf of 50,000 writers in the areas of collective bargaining,

standard contracts, credit disputes, government lobbying, and the promotion of the essential role of the writer as first creator in the filmmaking process. Originally formed by guilds from English-speaking countries, today the IAWG includes members from the Film Writers Association (Mumbai), La Guilde Française des Scénaristes (France), the New Zealand Writers Guild, the Scriptwriters Guild of Israel, the Société des auteurs de radio, télévision et cinéma (Québec), the Writers Guild of America, East, the Writers Guild of America, West, the Writers Guild of Canada, the Writers Guild of Great Britain, Verband Deutscher Drehbuchautoren (the Writers Guild of Germany), and the Writers Guild of Ireland. Associate members include Sección de Autores y Adaptadores de Trabajadores de la Producción Cinematográfica (Mexico), and the Writers Guild of South Africa. [...] Through financial, professional, and collegial support, the IAWG plays a mentoring role in assisting emerging guilds in their development and helps to build professional working relationships among more established organizations. Its annual general meetings focus on the exchange of information on bargaining strategies, developments in technology, legislation, the work of collecting societies, and copyright law. The realization that writers's struggles are universal in nature is in itself empowering. In what proved to be its most significant action, in November, 2007, the IAWG co-ordinated an International Day of Solidarity in support of the WGA strike against multi-national media conglomerates. Writers demonstrated in Australia, Ireland, New Zealand, English and French Canada, the United Kingdom, Mexico and France.” (<http://iawg.org/>; lesedato 02.11.16)

“SVIFF, från 1974 till fram till mars 2006 med namnet Sveriges invandrarförfattares förbund, grundades den 12 oktober 1974 i Mullsjö. Grundarna var Karl H. Bolay, Martin Allwood, Miguel Benito och Charles Richards. Föreningen har varit politiskt obundet och företrätt alla invandrade författares gemensamma intressen i Sverige under de år som föreningen verkat aktivt. Vid SVIFF:s årsmöte den 12 mars 2011 beslöts att upplösa föreningen och att medlemmarna ansluts till Immigrant-institutet. Föreningslivet har radikalt förändrats den senaste tiden, samtidigt som målen för SVIFF vid dess bildande har blivit uppfyllda. En ny verksamhetsform tar vid genom anslutningen som grupp till Immigrant-institutet. En särskild samling av invandrarförfattarnas verk finns i Immigrant-institutets bibliotek. Genom denna samling har ett omfattande bibliografiskt arbete ägt rum där över 1500 invandrade författare från ett 100-tal länder presenteras.” (<http://www.sviff.immi.se/node/1>; lesedato 23.06.16)

“I Danmark har vi to forfatterforeninger: Dansk Forfatterforening er “den gamle” med ca. 1300 medlemmer. Denne er delt opp i 5 grupper:

Skjønnlitterære

Barn og ungdom – herunder illustratører

Faglitterære

Lyriskere

Oversettere

Dessuten brøt en del skjønnlitterære ut av DFF for mer enn 10 år siden og dannet Danske skønlitterære Forfattere, som har ca. 180 medlemmer, men mange av “de kjente”. [...] Finlands forfatterforening har cirka 500 medlemmer. Her har man alle slags skjønnlitterære forfattere, både de som skriver for voksne og barne- og ungdomsbokforfattere (BU). Dramatikerne har sin egen forening. Det finnes ikke separate seksjoner i foreningen, slik man har i for eksempel Sverige og Danmark. Styret behandler alle saker som angår forfatterne. Det finnes en liten komité, som arrangerer BU-aktiviteter et par ganger i året. [...] I Sverige finnes Sveriges författarförbund som består av fire underavdelinger: skjønnlitterære, faglitterære, barne- og ungdomsforfattere og oversettere. Hver underavdeling har et eget styre, delvis egen økonomi og egne aktiviteter. Men mye av arbeidet, for eksempel avtaleforhandlinger, skjer alltid på forbundsnivå. Dramatikerne og skolebokforfatterne har sine egne foreninger. [...] Først og fremst blir man nok sterkere av å stå sammen. Barne- og ungdomsforfatterne hadde en gang i tiden en egen organisasjon i Sverige, ettersom de ikke ble regnet som ordentlige forfattere. Det å bli en del av forfatterforbundet var en viktig statusheving, og en viktig brikke i arbeidet for å oppnå samme avtalevilkår som andre forfattere. Det at man er sammen gjør at man på alle vis står sterkere. Men når det er sagt: når man ser på den norske barne- og ungdomsforfatterforeningen blir man ikke like sikker på dette. Iblant kan det være tungrodd og hemmende å være en stor organisasjon.” (Ragnfrid Trohaug i http://skrift.no/forfatteren/0504_Hele_nummeret.pdf; lesedato 20.05.17)

“Finske barn- og ungdomsforfattere ble grunnlagt i 1946. [...] Vi har 120 medlemmer. De fleste er også medlemmer i den Finske Forfatterforeningen. Vår barne- og ungdomsforening ble dannet på førtitallet, fordi man den gang mente at BU-forfattere var second class-forfattere. Man ville synliggjøre denne gruppen forfattere for publikum. Nå er det ikke slik lenger. Vår forening er aktiv og synlig, vi mener det er viktig å være frampå og med. Vi har egne BU-priser som er høyt respekterte. Vi har hatt tunge år også, på grunn av at vi er finansiert fra undervisningsdepartementet. I utvalget som bestemmer hvem som skal få hvor mange penger, har det sittet personer som ikke har respektert virksomheten vår. Heldigvis har det vært lettere de siste årene. Vi har også fått penger fra Kopiosto, som deler ut godtgjørelse når noen kopierer bøkene våre. Økonomisk sett har vi altså ingenting med den Finske Forfatterforeningen å gjøre. Det er veldig bra, vi er selvstendige på det viset. [...] Finlands Forfatterforening har et tobokssystem. I blant venter man på den tredje boken, om man er usikre på de to første bøkens litterære kvalitet. Bøkene kan ikke være utgitt på eget forlag, de må være utgitt hos en offisiell forlegger. Vår BU-forening har same opptaktskrav, både når det gjelder toboksregelen og dette med anerkjent forlag. Disse bøkene kan også være bildebøker for barn. Den Finske Forfatterforening tar ikke inn bildebokforfattere, med mindre de har en lang og respektert bildebokforfatterkarriere.” (Tuija Lehtinen i http://skrift.no/forfatteren/0504_Hele_nummeret.pdf; lesedato 20.05.17)

Finlands svenska författarförening har (eller hadde) boliger med arbeidsplasser som medlemmer kan disponere: “Paret Leon Biaudet och Ulla Bjerne testamenterade år 1969 sitt hem, Villa Biaudet i Lovisa, till författareföreningen. I huset kan en författare bo kostnadsfritt som stipendiat i tre år. [...] Förutom ovan nämnda fastigheter ägde FSF åren 1921-2001 också Diktarhemmet i Borgå, den före detta Flensborgska gården. Huset, som upprätthålls som ett svenskt författarhem, donerades år 1921 till föreningen av makarna Holger och Mathilde Schildt. I juni 2001 donerade FSF Diktarhemmet till Svenska litteratursällskapet i Finland.” (<http://www.forfattarna.fi/historia/>; lesedato 11.08.16)

En forfatterforening kan være liten (og eksklusiv). De to østerrikske krimforfatterne Sigrid Glanzer og Henriette Steinhauer startet en forfatterforeningen med navnet Kriminelle søstre, som i 2007 hadde kun 10 medlemmer. Østerrikske forfattere hadde så sent som i 2007 en ganske svak tradisjon for å skrive krim, men foreningen skulle hjelpe til å endre dette.

Litterære agenter har overtatt noen av de funksjonene som tradisjonelt har blitt ivarettatt av forfatterforeninger, og dette har til en viss grad svekket foreningene (Schütz 2010 s. 37-38).

“Between 1932 and 1965 during Soviet rule, a picturesque retreat for the Writers’ Union of Armenia was built on the sprawling shore of Lake Sevan outside the nearby capital of Yerevan. The two buildings that form the Sevan Writers’ Resort – the guest house (1932-1935) and the lounge (1963-1965) – were designed with strikingly divergent aesthetics, but share the same architect. The markedly different stylistic choices are the result of Armenia’s close, but often fraught relationship with the Soviet Union. The guest house, designed by Gevorg Kochar (1901-1973) and Mikael Mazmanyan (1899-1971), is a model of early Soviet avant-garde ideals, utilizing abstract forms to represent social utopianism and creating a functional, progressive and egalitarian space that exemplified the ideals of the revolution. Two years after the completion of the guest house, the architects fell victim to the Stalinist regime; they were arrested and exiled to Siberia for 15 years. Rehabilitated after Stalin’s death, Kochar was commissioned to add the lounge and reconstruct the guest house in 1963. Emulating the international style, the new building complemented the guest house and harmonized the ensemble with the natural landscape, incorporating the view of medieval monastic churches located at the end of the peninsula. To this day, the site continues to be used by Armenian authors for rest and contemplation.” (<https://massispost.com/2016/08/getty-foundation-to-renovate-armenian-writers-union-sevan-resort/>; lesedato 17.07.18)

Den norske Forfatterforeningen “beklaget i 2018 æresretten fra 1945, der blant andre André Bjerke ble sanksjonert for å ha gjendiktet det finske nasjonaleposet “Fenrik Stål” for det nazistiske Gunnar Stenersens forlag. Forfatterforeningens beklagelse utløste en stor debatt om Æresrettens legitimitet. [...] I november 2018 feiret Den norske Forfatterforening 125-årsjubileum. For å markere dette beklaget

foreningens nåværende styre det foreningen hadde foretatt seg rett etter krigen. Da opprettet de en Æresrett som skulle undersøke medlemmers utilbørlige samrøre med nazi-regimet. En del av forfatterne ble funnet klanderverdige, og de fikk ulike sanksjoner. For mange av dem var dette tungt å bære, og noen av dem mente at de var uskyldig dømt av en urettmessig instans. I samtiden ble de sanksjonertes navn ikke offentliggjort, og det ble raskt stille rundt saken. Etter hvert ble glemselens slør ugjennomtrengelig, og de aller færreste av oss i etterkrigsgenerasjonene visste noe om dette før Forfatterforeningen tok det opp med brask og bram. Men i kretsen rundt André Bjerke var sanksjonene han ble utsatt for, blitt en forklaring på hans alkoholisme. I Bjerke-mytologien het det at han var blitt uriktig dømt for en uskyldig gjendiktning – altså justismord. Denne oppfatningen er blitt hevdet i flere utspill fra datteren Vilde Bjerke og i en vennebok skrevet av Aftenposten-journalisten Jan E. Hansen. Mest utpenslet ble den likevel i Peter Normann Waages biografi om André Bjerke, “I kampens glede”, utgitt noen måneder før Forfatterforeningens beklagelse. Her “frikjenner” Waage sin helt på en snedig måte, ved hjelp av udokumenterte påstander, omskrivninger og direkte usannheter. [...] Bjerke arbeidet med oversettelsen i 1943-1944, og den utkom anonymt. Det var først mot slutten av juni 1945, da Herman Wildenvey var blitt mistenkt for å ha utført gjendiktningen, at André Bjerke motvillig påtok seg ansvaret. Han var blitt konfrontert av Dagbladet-redaktør Einar Skavlan, og måtte til slutt innrømme at det var han som sto bak.” (Jon Rognlien i *Klassekampens* bokmagasin 28. november 2020 s. 32)

I det kommunistiske Øst-Tyskland (DDR) fantes det en Forbund for proletarisk-revolusjonære forfattere, som var etablert allerede i mellomkrigstiden (1928) (Bark, Buck, Franke m.fl. 2006 s. 146). I DDR skulle litteraturen fungere som et våpen (“Kunst is Waffe” var et slagord), både som del av kommunistpartiets “opplysningsarbeid” overfor befolkningen og til aktivering av befolkningen for å løse dagsaktuelle problemer (Bark, Buck, Franke m.fl. 2006 s. 147).

I 1981 møttes den østtyske og den vesttyske forfatterforeningen og ble enige om et opprop for videre nedrustning, underskrevet av 150 forfattere fra øst og vest (Bark, Buck, Franke m.fl. 2006 s. 288).

Litteraturliste (for hele leksikonet): <https://www.litteraturogmedieleksikon.no/gallery/litteraturliste.pdf>

Alle artiklene i leksikonet er tilgjengelig på <https://www.litteraturogmedieleksikon.no>